

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЖЕРЕЛА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Освітньо-професійна програма «Міжнародне та європейське право»
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 27 січня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023 рік

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Джерела європейського права
Викладач	Федорончук Андрій Володимирович, викладач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права навчально-наукового юридичного інституту, кандидат юридичних наук
Контактний телефон викладача	(0342) 59-61-34
Е-mail викладача	andriy.fedoronchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять та відпрацювань студентів, розміщеному на інформаційному стенді кафедри, на офіційному веб-сайті кафедри (https://kkmtap.pnu.edu.ua/), а також, за домовленістю викладача із студентами у інший час. Можливе проведення консультацій шляхом листування через електронну пошту, за допомогою використання додатків та платформ метою яких є обмін інформацією.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>«Джерела європейського права» як навчальна дисципліна – це система наукових ідей, уявлень, знань про джерела європейського права.</p> <p>Одним із найважливіших завдань нашої держави на сьогодні є поступова інтеграція та набуття повноправного членства України у Європейському Союзі. Саме європейське право в даному випадку покликане стати тим інструментом, який допоможе нам досягнути цієї омріяної мети. Водночас, без знання основ європейського права, його джерел нам буде важко зрозуміти сутність та глибину європейського права. В цьому розумінні, джерела європейського права відіграють не тільки роль форми виразу правових норм, але й безумовно є орієнтиром змін та подальших перетворень нашого суспільства та держави. Тому, знання та розуміння сутності джерел європейського права, їх системи та особливостей функціонування, зв'язку з джерелами національного права дасть змогу зробити процес політичної, юридичної та економічної європейської інтеграції більш ефективним.</p> <p>У наш час не можна бути юристом вищої кваліфікації, не маючи уявлення про джерела європейського права. Адже саме вони є основою для розвитку і закріплення багатьох новітніх правових концепцій та інститутів.</p> <p>Навчальна дисципліна «Джерела європейського права» має міждисциплінарний характер. Вона тісно пов'язана з іншими навчальними дисциплінами, які викладаються у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зокрема, з теорією держави і права, з трудовим правом України та ЄС, з фінансовим правом України та країн ЄС, з правом Європейського Союзу та Ради Європи, з правовою охороною довкілля в Україні та ЄС і т. д.</p> <p>Об'єктом вивчення навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є джерела європейського права.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є сутність, особливості, закономірності функціонування системи та тенденції розвитку джерел європейського права загалом, а також сутність джерел національного права держав-членів Європейського Союзу, джерел права Європейського Союзу, джерел права Ради Європи зокрема, їх зв'язки та співвідношення джерел європейського права з джерелами міжнародного права.</p> <p>Навчальна дисципліна «Джерела європейського права» є вибіркоким навчальним курсом (навчальна дисципліна циклу професійної підготовки за вільним вибором студента).</p> <p>Програма навчальної дисципліни «Джерела європейського права» складається з таких змістових модулів:</p>	

1. Основи європейського права.

2. Система джерел європейського права.

Основними джерелами європейського права є:

Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства) від 25.03.1957 року;

Договір про функціонування Європейського Союзу (підписаний у Римі в 1958 році як Договір про створення Європейського економічного співтовариства);

Договір про Європейський Союз (підписаний у Маастрихті в 1992 році);

Хартія основоположних прав Європейського Союзу (проект документу було підготовлено у 2000 році, він набув повної юридичної сили лише з набранням чинності Лісабонського договору 1 грудня 2009 року);

Лісабонська угода про внесення змін в Угоду про Європейський Союз й Угоду про заснування Європейської Спільноти (офіційне підписання Лісабонської Угоди відбулося 13 грудня 2007 року, після чого документ підлягав ратифікації національними парламентами 27 держав Євросоюзу. Станом на 13 листопада 2009 року Угоду затвердили всі 27 країн ЄС. Угода набрала чинності 1 грудня 2009 року);

Рішення Суду Європейського Союзу;

Рішення Європейського Суду з прав людини;

Інші джерела.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є підготовка фахівця, що володіє знаннями з європейського права і професійними компетенціями, необхідними у правозастосовчій діяльності; ознайомлення з сутністю, особливостями джерел європейського права, а також отримання навичок роботи з джерелами європейського права, їх тлумачення.

Цілями навчальної дисципліни «Джерела європейського права» є формування у студентів цілісного уявлення про європейське право та його джерела в контексті взаємовідносин, що складаються у процесі європейської інтеграції нашої держави.

4. Результати навчання (компетентності)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Міжнародне та європейське право» (першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 081 Право, галузі знань 08 Право, кваліфікація: бакалавр права) здобувачі вищої освіти у результаті вивчення навчальної дисципліни «Джерела європейського права» повинні набути компетентності та досягнути програмних результатів навчання, що визначені у матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 2: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 6: навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК 13: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

ЗК 15: прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

СК 1: здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;

СК 3: повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи;

СК 5: здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
 СК 6: знання і розуміння основ права Європейського Союзу;
 СК 8: знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
 СК 10: знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання;
 СК 14: здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;
 СК 15: здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування;
 СК 16: здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

Знання:

Зн 1: концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності;

Зн2: критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності, зокрема на межі предметних галузей.

Уміння:

Ум1: розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчанні, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.

Комунікація:

K1: зрозуміле і недвозначне донесення висновків, а також знань та пояснень, ідей, проблем, рішень, що їх обґрунтовують, власного досвіду до фахівців і нефахівців в галузі професійної діяльності;

K2: здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності;

K3: використання іноземних мов у професійній діяльності.

Автономія та відповідальність:

AB1: прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;

AB2: відповідальність за розвиток професійного знання і практик окремих осіб та/або груп осіб, оцінку стратегічного розвитку команди;

AB3: здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	4
самостійна робота	76

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	081 Право	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Змістовий модуль I. Основи європейського права.

Тема 1. Вступ до європейського права.	2	-	12
Тема 2. Джерела європейського права: загальнотеоретичні аспекти.	2	2	12

Змістовий модуль II. Система джерел європейського права.

Тема 3. Джерела права Європейського Союзу.	2	2	16	
Тема 4. Джерела національного права держав-членів Європейського Союзу.	2	-	12	
Тема 5. Джерела права Ради Європи.	1	-	12	
Тема 6. Інші джерела європейського права.	1	-	12	
	ЗАГ.:	10	4	76
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається відповідно до п. 4.6.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (далі – Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів), затвердженого Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол № 5 від 28 лютого 2017 р.) – текст розміщений на офіційному веб-сайті навчально-наукового юридичного інституту (https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2022/08/%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%96%D0%95_2.pdf).</p> <p>Згідно з п. 4.6.3. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, обчислення балів для студентів заочної форми, якщо з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі заліку здійснюється на основі написання студентами залікової роботи на останньому семінарському (практичному, лабораторному) занятті.</p>			
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання всіма студентами залікової роботи та практичних завдань.</p>			
Семінарські заняття	<p>Відповідно до п. 5.1.1. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, контроль знань студентів під час проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять здійснюється в аудиторії, в години, відведені для семінарських (практичних, лабораторних) занять згідно розкладу. Завдання та методичні рекомендації до проведення даних занять розробляються керівниками курсів з обов'язковим затвердженням на засіданні кафедри.</p> <p>Згідно з п. 5.1.1.1. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, завдання контролю знань студентів під час проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять зводяться до того, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; - визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; - виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи; - стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні. <p>Відповідно до п. 5.1.1.2. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, контроль знань студентів під час проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять може відбуватись в наступних формах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - детальний усний аналіз поставлених питань; - вибіркове усне опитування «з місця»; - дискусійне обговорення питань; - індивідуальне розв'язування практичних завдань, творчих, проблемних запитань чи завдань; - фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами 			

	<p>протягом 5-10 хв; - письмова (до 30 хв.) самостійна робота по варіантах тощо. Викладач в процесі проведення семінарських (практичних, лабораторних) занять повинен поєднувати різні форми контролю, забезпечуючи опитування більшої кількості студентів, активізацію уваги студентської аудиторії. Згідно з п. 5.1.1.3. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, результати контролю знань студентів на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях оцінюються в національній шкалі (2, 3, 4, 5) і заносяться до журналу обліку роботи академгрупи. Орієнтовний відсоток опитаних студентів впродовж заняття повинен становити не менше 40%. Це забезпечить систематичність підготовки студентів до занять та об'єктивність виведення підсумкової оцінки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Відповідно до п. 5.2. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку і є формою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни. Згідно з п. 5.2.1. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, основна мета підсумкового семестрового контролю – встановлення сукупного змісту знань студентів за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності з врахуванням всіх видів навчальних робіт. Відповідно до п. 5.3.4. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, семестровий залік виконуються всіма студентами заочної форми в обов'язковому порядку. Варіанти завдань на залік, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються викладачами, які ведуть семінарські (практичні) заняття за погодженням з керівником курсу та затверджуються на засіданнях кафедри з розрахунку максимально 100 балів. Згідно з п. 5.3.5. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, порядок, критерії оцінювання та вимоги до проведення та перескладання семестрових заліків такі ж, як для студентів денної форми навчання. Згідно з п. 5.2.6. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, перескладання семестрового заліку проводяться окремою парою в письмовій формі за графіком, затвердженим директором Інституту, студентами, які одержали після виставлення заліку «не зараховано» (нижче 50 балів), а також мали на день виставлення заліку невідпрацьовані пропущені заняття (за умови їх відпрацювання). Варіанти завдань на залік, бали за їх виконання, критерії оцінювання розробляються викладачами, які ведуть семінарські (практичні) заняття за погодженням з керівником курсу та затверджуються на засіданнях кафедри з розрахунку максимально 100 балів. Відповідно до п. 5.2.7. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, студенти, які не з'явилися на перескладання заліку, а також ті, які після перескладання отримали підсумкову оцінку «незадовільно» (нижче 50 балів) або були недопущені до перездачі заліку через невідпрацьовані пропущені заняття (за умови їх відпрацювання), перескладають залік до початку наступного семестру перед комісією, яка створюється директором інституту за окремою відомістю комісійної перездачі. Якщо студент не пересклав залік перед комісією, він</p>

	<p>може ліквідувати академічну заборгованість через повторне вивчення курсу(-ів) згідно з Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін в умовах ECTS.</p> <p>Згідно з п. 5.2.8. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, наявність незадовільних підсумкових семестрових оцінок (або недопусків) з трьох і більше навчальних дисциплін є підставою для відрахування студента.</p> <p>Форма здачі заліку – письмова. Написання студентами залікової роботи охоплює 2 змістових модулі. У заліковому білеті міститься 2 описові питання, які сумарно оцінюються у 60 балів; 1 тестове завдання, яке оцінюється в 20 балів; 1 завдання, яке оцінюється в 20 балів.</p>
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Планується виконання студентами обов'язкової письмової залікової роботи, письмових практичних завдань (перелік міститься в Методичних рекомендаціях для підготовки до семінарських (практичних) занять та Методичних рекомендаціях до самостійної роботи) – Методичні рекомендації розміщені на сайті кафедри (<https://kkmtap.pnu.edu.ua/>).

Однією із засад організації освітнього процесу за освітньо-професійною програмою «Міжнародне та європейське право» є принцип академічної доброчесності. Зокрема, в Університеті для забезпечення дотримання вимог академічної доброчесності затверджено: Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Академічна доброчесність є сукупністю етичних та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Згідно із Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», викладач оцінюючи письмову роботу студента і зафіксувавши наявність академічного плагіату або іншого порушення академічної доброчесності, зобов'язаний не зараховувати дану роботу, оцінивши її в «нуль» балів, та письмово поінформувати протягом двох робочих днів про виявлений факт академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності завідувача випускової кафедри та завідувача кафедри, яка забезпечує викладання даного курсу, а також ставить до відома деканат/дирекцію, а за його посередництвом – Студентський сенат.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з навчального закладу; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих навчальним закладом пільг з оплати навчання.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти повинні відвідувати лекційні, семінарські (практичні, лабораторні) заняття з курсу.

Відповідно до п. 5.1.2. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів, пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. При бажанні студента дозволяється перездача незадовільних оцінок, отриманих на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях в такому ж порядку. У випадку не відпрацювання заняття у відповідний термін,

отримана негативна оцінка залишається і враховується при визначенні підсумкової оцінки (див. п. 4.4.3.2.), а невідпрацьоване вчасно пропущене заняття є підставою для недопуску студента до здачі екзамену чи виставлення заліку. Поточний облік студентів, які мають пропущені та невідпрацьовані заняття, здійснюють викладачі, що проводять семінарські (практичні) заняття. Відповідні дані вони подають в кінці місяця заступнику директора по навчальній роботі та керівнику курсу.

За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента.

8. Рекомендована література

1. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Римське право як підґрунтя сучасного права Європи. Актуальні проблеми держави і права. Одеса, 2005. 10-17 с.
2. Смирнова К. В. Джерела права Європейського Союзу. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2005. 18 с.
3. Москаленко О. М. Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз): автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2006. 17 с.
4. Вовк В. М. Римське право і сучасне європейське право. Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження» № 2. Київ, 2009. 14-19 с.
5. Богачова Л. Л. Вплив європейського права на розвиток національних правових систем. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 18. Харків, 2009. 33-44 с.
6. Марчук М. І. Теоретичні проблеми дефініції права Європейського Союзу. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна № 872. Серія: Право. Випуск № 7. Харків, 2009. 167-171 с.
7. Смирнова К. В. Вплив Лісабонського договору на систему джерел права Європейського Союзу. Європейські студії і право № 1 (3). Електронне наукове видання. Одеса, 2011. 7-14 с.
8. Богачова Л. Л. Джерела європейського та національного права. Державне будівництво та місцеве самоврядування. Випуск 24. Харків, 2012. 17-26 с.
9. Корнієнко М. В. Співвідношення права ЄС та європейського права. Право і суспільство. № 3. Дніпро, 2012. 18-22 с.
10. Стрельцова О. В. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. Альманах права. Випуск 3. Київ, 2012. 265-269 с.
11. Богачова Л. Л. Принципи європейського і національного права (порівняльно-правовий аналіз критеріїв класифікації). Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Випуск 26. Харків, 2013. 312 с.
12. Білзорьов Є. В. Джерела права в державах континентального і загального права: проблеми їх детермінації. Право. Випуск 22. Ужгород, 2013. 120-127 с.
13. Богачова Л. Л. Принцип правової визначеності в європейському і національному праві (змістовна характеристика). Теорія і практика правознавства, Том 2 № 4. Харків, 2013. 70 с.
14. Яковюк І. Система джерел права Європейського Союзу: загальна характеристика. Філософія права і загальна теорія права № 1, Харків, 2013. 209-220 с.
15. Гордимов А. Доктринальні джерела права в умовах глобалізації. Право України № 9. Київ, 2014. 147-154 с.
16. Форманюк В. В. Система джерел права Європейського Союзу. Південноукраїнський правничий часопис. Випуск 2. Одеса, 2015. 83-88 с.
17. Європейське право: право Європейського союзу : підручник : у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. — К. : Ін Юре, 2015 — Кн. перша : Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. — К. : Ін Юре, 2015. — 312 с.
18. Хомюк Н. С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти. автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Львів, 2015. 19 с.
19. Богачова Л. Л. Нормативно-правовий договір як джерело національного та європейського права. Право і суспільство №6-2. Дніпро, 2015. 8-13 с.
20. Головач А. Й., Гадьмаші В. Р. Сутність та особливості джерел права Європейського Союзу.

- Право і суспільство № 4 частина 2, Дніпро, 2015. 12-16 с.
21. Ратушний С. М. Угода про асоціацію Україна – ЄС як джерело права Європейського Союзу. Правове регулювання економіки № 15. Київ, 2015. 261-274 с.
 22. Меленко С. Г., Меленко О. В. Види та аксіологічні особливості світоглядних джерел європейського права. Юридичний науковий електронний журнал № 3, Запоріжжя, 2015. 194-197 с.
 23. Меленко С. Г. Світоглядні джерела європейського права. Антропосоціокультурна природа права: матеріали наукової конференції (Чернівці, 25-27 травня 2016 р.). Чернівецький нац. ун-т, Чернівці, 2016. 457-467 с.
 24. Богачова Л. Л. Нормативно-правовий акт як джерело національного та європейського права. Альманах міжнародного права Випуск 14, Одеса, 2016. 4-13 с.
 25. Оніщенко Н. До питання про категорію «джерело права»: ретроспективний аналіз, дискусії, сучасний погляд. Право України № 10. Київ, 2016. 56-63 с.
 26. Клабан В. Вплив права Європейського Союзу на сучасні системи джерел права Чеської Республіки та України. Історико-правовий часопис: журнал. 3 1 (7), упоряд. О. Крикунов. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Луцьк, 2016. 211-215 с.
 27. Попко В. В. Юридична природа Європейського Союзу. Журнал порівняльного і європейського права Випуск 1, Київ, 2016. 92-104 с.
 28. Куровська І. Принцип «верховенства права» як провідний принцип права Європейського Союзу та Ради Європи. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 3. Київ, 2016. 86-89 с.
 29. Михайлова О. С. Міжнародні договори як первинне джерело права Європейського Союзу. Прикарпатський юридичний вісник. Збірник наукових праць. Науково-практичне юридичне видання. Випуск 1 (10) Івано-Франківськ, 2016. 290 с.
 30. Заяць Н. В. Місце європейського права в системі міжнародного права. Міжнародний конгрес європейського права: збірн. наук. праць (м. Одеса, 21-22 квітня 2017 р.). Одеса, 2017. 356 с.
 31. Кучук А. М. Практика Європейського суду з прав людини як джерело національного права: матеріали круглого столу (м. Дніпро, 24 листоп. 2017 р.). Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2017. 100 с.
 32. Яворська І. Рішення суду ЄС як джерело права внутрішнього ринку Європейського Союзу. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. Випуск 42. Львів, 2017. 201-207 с.
 33. Смирнова К. Джерела права Європейського Союзу: новітні тенденції розвитку. Право України № 6. Київ, 2017. 90-97 с.
 34. Мальвіна Г. Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. Підприємництво, господарство і право № 12. Київ, 2018. 351-354 с.
 35. Кузьма В. Ю. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Одеса, 2018. 21 с.
 36. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС. Монографія. Харків, 2018. 528 с.
 37. Невзоров, І. Л. Деякі дискусійні аспекти, що обумовлюють необхідність подальшої інновації вчення про джерела права. Проблеми нормотворення, реалізації та тлумачення норм права у світлі загальновизнаного принципу верховенства права: тези доп. та повідомл. учасників IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 3-4 жовт. 2019 р.). За заг. ред. І. Д. Шутака. Право. Харків, 2019. 180-183 с.
 38. Дейнеко Д. О. Поняття «європейське право» та «європеїзація» правової системи України. Журнал європейського і порівняльного права. Випуск 10 (1-2). Київ, 2019. 79-87 с.
 39. Каленіченко Л. І. Співвідношення національного та міжнародного права в розрізі адаптації національної системи законодавства до європейського законодавства. Юридичний науковий електронний журнал. № 6. Харків, 2019. 24-27 с.
 40. Тетарчук І. В. Європейське право (право Європейського Союзу). Практичний посібник. Київ, 2020. 158 с.
 41. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2020. 212 с.
 42. Міма І. В. Порівняльно-правовий аналіз взаємозв'язку національного та міжнародного права

в умовах інтеграційних процесів. *Juris Europensis Scientia*. Вип. 4. Міжнародне право. Кривий Ріг, 2020. 181-185 с.

43. Калюжна С. В. Історичне значення римського права та його вплив на розвиток сучасного європейського права. Римське право у світлі сучасної методології гуманітарного знання: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 29 травня 2020 року). Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, 2020. 134 с

44. Гусяк М. П. Статути як джерело права: порівняльно-правове дослідження. дис. ... доктора філософії: 081 – Право. Київ, 2021. 242 с.

45. Витоки та джерела європейської правової традиції: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, спеціальність – 081 «Право» / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов. – Одеса, 2021. – 163 с.

46. Панкратова В. О. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. Правові горизонти. Т. 14, № 2. Суми, 2021. 111-117 с.

47. Атаманчук З. А. Міжнародні договори в системі джерел права Європейського Союзу. *World journal. International periodic scientific journal*. Issue № 16 Part 2. Bulgaria, 2022. 145 p.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів по навчальній дисципліні міститься в Робочій навчальній програмі, а до кожної теми, в навчально-методичних розробках:

1. Федорончук А. В. Джерела європейського права: Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів заочної форми навчання. Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2023, с. (<https://kkmtap.pnu.edu.ua>)

2. Федорончук А. В. Джерела європейського права: Методичні вказівки до самостійної роботи студентів заочної форми навчання. Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, 2023. с. (<https://kkmtap.pnu.edu.ua>)

**Викладач кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права
навчально-наукового юридичного інституту,
кандидат юридичних наук
(керівник навчальної дисципліни) _____**

Федорончук А.В.